

הנוף המשתנה : שני הנקודות המושכות מיד את עינו של הבא מן היס לחיפה הן הכיפה הזוהבה של מקדש הבאהיים והבנין המאסיבי, חסר-החלונות של ממגרת-דגון ("הסילו") בפי החיפאים). הן מסמלות את שני הקטבים של חיפה : הנוף השקט לעומת המיכון המודרני.

הירושלמי הצעיר נמשך מטבעו לחיי-הרוח, מושפע עליידי נופחות הסטודנטים הלומדים מקצועות מופשטים, בלתי-ברורים, הרי הן חיפאי הצעיר הוא איש מעשי מאד. בתי הספר הטכניים, הסניפון, בית-הספר הימי, המועדונים הטכניים לילדי בתי-הספר ה"עממיים" — כל אלה נותנים כיוון ברור ל"הלך-המחשבה העירונית. אפילו הערבים, אשר חיפה משמשת להם בית יותר מכל עיר ערבית אחרת, מופנים בהדרגה לאוירה טכנית זו. בשנה האחרונה נרשמו ארבעים נערים ערבים ודרוזים לבית-הספר הטכני של העיריה.

המפרץ : מעל לג'ה הענק, המקושט בעשרות מאוורים עגולים, של מפעל-הזכוכית פיניציה נשקפים מיכלי-הענק של בתי-הזיקוק לנפט.

הדבר הבולט ביותר בחיפה אינו הרה-הכרמל, אפילו לא כיפת הבאהיים או בנין-המגורה. הדבר הבולט הרבה יותר הוא הפטריוטיזם הקיצוני של בניה לעירם. בן-תל-אביב אינו רגיל להכריז על עצמו שהוא "תל-אביבי". אולם אי-אפשר להימצא יותר מעשר דקות בחברת חיפאי מבלי לשמוע את הפסוק : "אני חיפאי !"

חיפה היא, קודם כל, עיר של תעשייה, כל ישראלי עשירי גר בחיפה. כל חיפאי עשירי עובד בתעשייה. יחד עם משפחתו, התלויים בו והשרותים שהוא מקיים, אפשר לאמר כי רובם ככולם תלויים אורחי חיפה בתעשייתם ובנמל המשרת אותה.

ריכוז-התעשייה בא בעיקר בגלל הנמל : הן שער הגדול של חומרי-הגלם הזורמים לארץ המנותקת בדרך הפתוחה היחידה — היס. מן כיוון שתעשייה זו רחוקה מן העיר, מרחק של כשמונה קילומטר, למעלה מ-80% מן ה"עובדים באים באוטובוסים. מחזה חיפאי אופייני : בשעה שש וחצי בבוקר, ברחוב הנביאים בו מרוכזות רוב תחנות-האוטו-בוסים של הדרה-הכרמל, הכביש שחור כולו מאלפי פועלים.

השפעת התעשייה הגדולה בעלת מפעלי-הענק (בתי-הזיקוק, שאר מפעלי-הנפט, פני ציה-וולקן-נשר, קיזר-פרייזר אתא, מפעלי-הדשנים) והנמל, על אופי-תושבי-חיפה מורגשת על כל צעד. החיפאי הטיפוסי עובד במהירות וביעילות, גומר את עבודתו ומסתגר בביתו. חיי-החלילה המפורסמים של חיפה אינם נחלתם של רוב תושבי-העיר. בניגוד לירושלים, והרבה יותר מתל-אביב, בעיר חיפה היא עיר בעלת נשמה טכנית. בעוד

עיר הסדר - המוסר, אה

סתיגריות ברחוב, עלול למצוא את עצמו נקנס בו במקום. אפילו הטבע בחיפה רתם את עצמו לשרות הנקיין. העירוני : בחורף שוטף הגשם את כל הליכלוך כלפי מטה, לרשת-הביוב העירונית, ירושה מצוינת של המנדט.

אולם אהבת-הסדר, כמו כל דבר טוב, עליו לה להיחפך לרעה אם מגזימים בה. לא מעט טים בחיפה סימני הגומה כזאת. המדחנים, המרשים חניה רק תמורת תשלום, עוררו כשעתו סערה ציבורית. הם עזרו, אמנם, לפתור את בעית מקומות החניה. אולם חברה מונופוליסטית ניצלה את המכשיר כדי להגביל גם את המקומות שלא סבלו מצפיפות, להריק את כיסי האזרחים.

לא כל דבר בחיפה מסודר. תופעה מוזר רה בעיר כה מרכזית לתנועה : אין תחנת אוטובוסים מרכזית בחיפה. התוצאה : חוסר אפשרות לארגן בצורה יעילה את חלוקת קוי האוטובוסים בעיר, הצורך לעבור לפעמים מרחקים ניכרים כרגל כדי להגיע ל"אוטובוס מתאים.

בירושלים מדרו התושבים נגד הרמזור. בתל-אביב מציינים לו הנהגים בליתי-ברירה, אך הולכי הרגל מתעלמים ממנו ככל ה"אפשר. בחיפה, הרמזור הוא כמעט נושא לסולחן. היא הכניסה את הרמזור לארץ, ו"היא מציינת לו כמוסלמי אדוק לפקודת ה"מואזין. לא יעלה על דעתו של חיפאי לח"צות את הכביש חצי-שניה לפני המועד, או לרמות את הרמזור.

עולי-גרמניה רוכבים על הכרמל, שהוא אי גרמני אמיתי. הבדיחה העירונית אומרת שמשם שטפה אהבת-הסדר הפרוסית את ה"עיר כולה. אדם המאחר בחיפה בכמה דקות לפגישה — דבר שהוא בבחינת צרי-הכבוד העצמי בתל-אביב — נפגש בלי כל יוצא מן הכלל בתנועה חיפאית טיפוסית : הנפת שער-היד מול חוסמו של המאחר.

חיפה היא העיר הראשונה שאסרה את השימוש בצופר — ומקפידה על איסור זה. בשעריה הוצבו לראשונה השלטים הקוראים את הזרים לנהוג כבני-המקום, לשמור על השקט והנימוס. אדם הזורק בחיפה קופי

רגליים חסונות דרושות לחיפאים. כי ההליכה בעיר העליונה והירידות מפרכת יותר מאשר בכל מקום אחר בארץ. הירידה והעליה מקצרות את הנשימה.

מחיר הסדר : מדחנים אלה בפתח נמל חיפה מועילים להסדר התנועה. אך במקומות רבים אחרים הם משמשים רק להרקת כיסי הנהגים, בעזרת פקחים עירוניים הנמצאים שם.

עיר המצוא

האדם הוא יליד-הנוף. אין הוא מרגיש אין הנוף הסובב אותו משפיע על נשמתו ועל הרגלי-חיו. אין הוא רואה את הנוף כלל. אולם הנוף משעבד אותו. הרוח הירושלמית נובעת במידה רבה מן הנוף ההררי הסגור, רבי-ההוד, המסייע ל"בדלנות ולקנאות. תל-אביב, עיר-השפלה, ש"בניה אינם מרגישים בכלל בקיומו של נוף, היא במידה רבה עיר תלושה, תסרת-שרשים, על כן היא מתרחבת, קוסמופוליטית, מוד-בקה אל הקרקע שהיא יושבת עליה.

חיפה היא עיר שהנוף שליט עליה. אי אפשר לעמוד בכל מקום שהוא בה מבלי לראות את ההר המוריק, את המספר ה"שטוח, את היס האינסופי. גם החיפאי ש"חל מומן לראות נוף זה בעיני הכרת, מושפע ממנו בתת-הכרתו. חיפה מושרשת בארץ.

בחיפה אין עומדים במקום. או שעולים, או שיורדים. בימי המנדט הרבו בבניית מדרגות, בסגנון הקולוניאלי. בני חיפה סולי-דים מהן, כמעט ואינם משתמשים בהן. אף שהדרך מן העיר התחתית להדר קצרה בי מדרגות, מעדיפים החיפאים לנסוע בדרך ה"ארוכה בכביש. המדרגות מוכרות לבני-העיר רק בשמותיהם — החל ממדרגות-הגניזות, האהודות במיוחד על יצאניות, וכלה במדרגות-החמורים, המעטילות ללב-הכרמל.

בריוק על חגבול : אפילו האזרחית הפוסעת בקו המסומן אינה מעזה לעבור אותו. כי הסדר הוא תכונה חיפאית, ואין אדם יכול לעבור מבלי לקבל על עצמו נקיפות-מצפון, או לפחות לסבול מן העניפה חאיגמת של שגנו ברחוב.

מגג הסידר : זוהי התמונה הראשונה שצולמה ממרום, מראה את חסדר המופתי של התנועה בעיר. הרחבה לפני תחנת-הרכבת הפכה לתחנת-אוטובוסים, בגלל חוסר תחנה מתאימה, מקללת עליידי כן את רחבת-הענק היחידה בעיר. הפתרון : השמת תחנה מרכזית לאוטובוסים שתשרת את תושבי עיר העתיד.